

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvenredni nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 80.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 552. e

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 8.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Demontiranje slovenske industrije.

Reklo bi se nositi vodo v morje, če bi dokazovali, kako pogubne posledice mora roditi demontiranje slovenske industrije ne samo za Slovenijo, temveč za vso državo. Zakaj industrija v Sloveniji je nastala, ker so v Sloveniji vsi naravni predpogoji za njo in zato se ta ne da prenesti, kakor se ne dajo prenesti vodne sile, premogovna ležišča in ugodna geografska lega. Vse to je jasno ko beli dan in zato tudi vsako dokazovanje škodljivosti demontiranja slovenske industrije odveč.

Ni pa odveč, temveč nasprotno nujno potrebno, da se govori o sredstvih, ki morejo preprečiti nadaljno demontiranje slovenske industrije. In v tem oziru je treba poudariti predvsem to-le: od demontiranja slovenske industrije je prizadet ves slovenski narod, samo ves slovenski narod pa more tudi nadaljno demontiranje preprečiti. Noben posameznik, noben industrijalec nima te moči, da bi mogel z uspehom nastopiti proti onim beograjskim mogotcem, ki so interresirani na demontiranju slovenske industrije. In tudi vsi slovenski industrijalci skupaj nimajo moči, da bi preprečili nadaljno demontiranje slovenske industrije. Vse njih številne, a vedno brez uspešne intervencije to le prejasno dokazujejo.

Vse pa kaže, da se nekateri slovenski industrijalci tega ne zavedajo, ker drugače ni mogoče razumeti nastopa nekaterih gospodov pri sedanjih zborničnih volitvah. Ti gospodje namreč mislijo, da je za slovenske industrijalce mnogo koristneje, če se deklarirajo za eksponente SDS, ko pa če gredo s slovenskim narodom. Če bi bila SDS še na vladi, če bi bila politična moč še v njenih rokah, potem bi bilo to vsaj deloma razumljivo in opravičljivo. Toda SDS že več ko leto dni ni v vladi in njen političen vpliv je vsak dan manjši, kakor ravno sedaj razpust njenega gerentskega sveta v Ljubljani najbolj jasno dokazuje. Kljub temu pa hočejo nekateri gospodje, da se Zveza industrijalcev deklarira za SDS. Ali ti gospodje res nečisto vidijo, da se s tem deklarirajo proti slovenskemu narodu? Ali so ti gospodje res tako kratkovidni, da ne vidijo posledic?

Vse stranke in vse skupine v Sloveniji so se združile proti SDS, nekateri gospodje pa hočejo, da gre Zveza industrijalcev nalašč s SDS!

Jasno je, da je za Zvezo industrijalcev samo ena pot: pot kompromisa. Res je tudi to, da bi do tega kompromisa že prišlo, če bi ne bili nekateri gospodje tako netaktni, da kljub svojim težkim grehom silijo v ospredje. Gospodje industrijalci sicer tudi sami dobro vedo, da je nezdravljiva s levesom slovenske industrije, če je zastopajo ljudje, ki so vsekali tako globoke rane slovenskemu gospodarstvu. A kljub vsemu temu se sili Zvezo industrijalcev v naročje SDS!

Naj si gospodje dobro premislijo posledice in naj pazijo, da ne bodo zvonili po teči, ko bodo iskali pomoči pri SDS, ki niti sebi pomagati ne more. Naj pa tudi ne mislijo gospodje, da bo slovenski narod pozabil, kako so se v odločilnem trenutku postavili nekateri gospodje od Zveze industrijalcev proti njemu. Taki nastopi se ne dajo pozabiti in že čast slovenskega naroda zahteva, da nima z ljudmi, ki so proti njemu, nobenega posla.

Kriza Zveze narodov.

SPANJA TRDOVRATNO VZTRAJA NA SVOJEM STALIŠČU.

Zeneva, 4. septembra. Včeraj je bila prva seja Sveta Zveze narodov, ki ji je predsedoval dr. Beneš. Španski delegat je izjavil, da ne sprejme nobenega kompromisa glede popolnitve Sveta. Če se ne ugotovi njeni zahtevi, bo Španija, kakor je že storila Brazilija, izstopila iz Zveze narodov.

Ves včerajšnji dan je potekel v napetem ozračju. Iz vsega, kar se je te dni dogodilo, se vidi, da je Zveza narodov zašla v krizo, ki bi utegnila onemogočiti daljni obstanek Zveze kot društva vseh narodov in pretvoriti Zvezo v skupino držav, ki jih vežejo posebni interesi. Intervencije in kompromisni predlogi, ki so bili z raznih strani stavljeni Španiji, niso imeli do danes nobenega uspeha. Španija nepopustljivo vstraja na svojem stališču. Če se ji ne ugotovi, bo ona kar izstopila iz Zveze. Zaradi upornosti Španije utegne priti do tega, da Nemčija sploh ne bo sprejeta v Zvezo in da se bo vse, kar se je storilo zadnji čas za utrditev Zveze narodov in za sprejem Nemčije, zrušilo. Zveza sampa pa da

zaide v nevarnost razpada. Za francoske in angleške diplomate je to zelo slaba perspektiva, ki bi značila za nje poraz, a hkrati zmaga Moskve, ki se je takoj prve dni vzdignila proti Zvezi narodov, kot tvorbi za podpiranje interesov Anglije in Francije.

Vloga Italije v celi stvari se navzlic jako potetičnim izjavam Scialoja smatra za zelo dvolično, ker je brez dvoma, da za špansko trdovratnostjo stoji Italija. Brez njene pomoči bi nikdar ne prišlo do take krize.

V odboru, ki naj reši vprašanje popolnitve Sveta Zveze narodov, je bila sprejeta resolucija, v kateri se španski delegat naproša, naj si pri svoji vladi prizadeva, da odstopi od svojega sklepa in na ta način reši idejo Zveze narodov, ki edina more ohraniti mir v Evropi. — To se smatra kot poslednji apel na Španijo. Če ta korak ne uspe, se bo Zveza narodov od jutri naprej nahajala v krizi, ki bi ji mogla postati tragična za daljnji obstanek Zveze.

Položaj je trden in ne bo nobene izpremembe.

Beograd, 4. septembra. Današnja Samouprava prinaša pod naslovom »Nema promene« članek, v katerem piše o današnji situaciji takole: Politična situacija je popolnoma normalna in ne bo nobene spremembe. Včerajšnji dan je potekel v vladi in v skupščini brez vsakega dogodka. Samo v predsedstvu vlade so imeli posvetovanja o raznih vprašanjih in predmetih, ki so na dnevnem redu.

Pri tej normalnosti so se čudno odražale verzije nekega beograjskega jutranjega lista, ki piše, da smo pred neko temeljito rekonstrukcijo vlade in da se bo nekaj spremenilo na položaju dr. Ninkića. Te vesti o kakih predstojeh večji rekonstrukciji so brez vsake resne podlage. One bi k večjemu mogle sloneti na kaki napačni in tendenciozni informaciji.

Kar se tiče položaja dr. Ninkića, je ta popolnoma nespremenjen. Predsednik

vlade Uzunović je svoje stališče v tem pogledu javno povedal. Po tem pa se ni nič zgodilo, kar bi moglo vplivati, da bi se spremenilo naziranje ministrskega predsednika v tej smeri. Zato so informacije omenjenega jutranjega lista brez podlage.

Položaj dr. Ninkića je vprašanje celokupne vlade in njenega predsednika kakor tudi vseh koaliranih skupin in ni odvisen od razpoloženja kake posebne skupine.

Kar se tiče interpelacije proti dr. Ninkiću, je stvar taka, da se o tej interpelaciji še ni začelo razpravljati. Ker pa je blizu sestanek skupščine, se bo tudi to vprašanje rešilo parlamentarno. Potreba po izvajanju narodnega sporazuma pa iskreno in lojalno nalaga, da osebni momenti ne smejo biti odločilni za daljnje izvajanje sporazuma.

Prazni upi pašicevcev.

Beograd, 4. septembra. Na prihod g. Milutina Dragovića čakajo posebno prijatelji g. Pašića z velikim interesom. Oni so nameravali sklicati sejo ožjega glavnega odbora radikalne stranke, in sicer že za 5. t. m. To so včeraj tudi že novine objavile. Med tem pa so si pašicevci premislili, ker so videli, da bi mogla ta seja koristiti samo centru radikalne stranke. Prijatelji Bože Maksimovića bi mogli na tej seji izsiliti kake sklepe, ki bi jim kesneje, ko se vrne Pašić, prav prišli. Zato so Pašićevi pristaši opustili namero sklicati sejo ožjega odbora in sklenili, da je najboljša, da se skliče seja širšega glavnega odbora stranke, v katerem bi Pašić brez dvoma imel večino. Po seji širšega glavnega odbora bi se

imeli začeti sklicevati veliki strankarski shodi, katerih bi se udeležil tudi sam Pašić. Po teh zborovanjih pa bi se sklical kongres radikalne stranke. Ta naj bi se vršil meseca novembra. Ko bi se končala vsa ta strankarska zborovanja, bi se sestal plenum radikalnega poslanskega kluba in tu bi se pričela akcija proti Boži Maksimoviću in njegovim prijateljem. Začetek delovanja poslanskega kluba bi pomenil krizo Uzunovićeve vlade, kolikor ne bi do krize že preje prišlo.

Pašićevi radikali sodijo, da bi po tem načrtu radikalna stranka prišla iz kaosa, v katerem je zdaj ter bi se radikalni klub usposobil za delo v klubu samem pa bi se zopet uvedla disciplina.

Kakor se doznava, bi se na kongresu radikalne stranke moralo rešiti tudi vprašanje zopetnega vstopa Nastasa Petrovića v radikalno stranko. (Ti računi pašicevcev so samo toliko vredni, ko upanje naših esdeesarjev, da bodo zopet zlezli v vlado. Op. ur.)

Konec esdeesarskega gerentstva v Ljubljani.

Včeraj popoldne je še »Slovenski Narod« tolažil svoje brunne naročnike, da so vesti o spremembah v vodstvu ljubljanske občine prezgodnje, v resnici pa je bil že včeraj dopoldne na velikem županstvu odlok, s katerim je razrešil notranji minister gospode dr. Puca, Turka in Likozarja gerentske dolžnosti in imenoval za vladnega komisarja vladnega svetnika gospoda Mencingerja.

In res je tudi to, da bi imel g. Mencinger že včeraj nastopiti svoje mesto, pa ga baje gosp. veliki župan ni mogel najti.

G. vladni komisar Mencinger ima nalog, da čim preje imenuje sosvet in da izvede občinske volitve.

Esdeesarske slave na ljubljanskem magistratu je s tem konec in upamo, da za vedno. Zakaj trdno pričakujemo, da bodo vse ljubljanske stranke na višini položaja in z mogočnim blokom povedale, da za rušitelje ljubljanske avtonomije ni mesta v Ljubljani.

DR. NIKIĆ O KEŽMANOVI INTERPELACIJI.

Beograd, 4. septembra. Minister za šume in rudnike dr. Nikić je včeraj v svojem kabinetu sprejel novinarje in jim podal izjave glede prvih štirih točk interpelacije dr. Kežmana in tovarišev proti njemu, katerih včeraj še ni mogel pojasniti, ker ni imel pri roki vseh potrebnih spisov.

Glede nakupa gozdov iz posestva grofa Erdödyja zatrjuje dr. Nikić, da sta se za to kupčijo posebno zanimata dr. Banković in dr. Basariček ter silila na to, da se zadeva čimprej reši. »Mene sta zaprosila« pravi dr. Nikić, »da pošljem komisijo, ki naj bi gozdove premerila in zbrala potrebne podatke za izvršitev te transakcije. Poslanca sta rekla, da bosta o zadevi obvestila vodstvo stranke in si zagotovila njegov pristanek. Gospodoma se je res posrežilo direktno zainteresirati vodstvo stranke in posebno Radića, takratnega ministra za prosveto kakor tudi Pavla Radića, takratnega ministra za agrarno reformo. Vsa akcija bi se sploh ne bil dala izvesti, če ne bi bil izdal minister za agrarno reformo s svojim rešenjem odobrenja, da se akcija navzlic v zemljiški knjigi vknjiženi prepovedi izvede. V rešenju ministra Pavla Radića je bilo tudi govora o odstotnem donosu za kolonizacijski fond. Na seji vodstva HSS je posebno g. Štefan Radić to transakcijo pohvalil, češ, da je to stvar, ki je koristna za kmeto.

Kar se tiče tretje točke interpelacije: nakup gozdnega posestva v Slatini za brodsko imovinsko občino, pravi dr. Nikić, da je že leta 1924 predsednik vinkovske imovinske občine ponudil slatinsko žumo dr. Basaričku, ki je sedaj podpisal interpelacijo. Na podlagi te ponudbe je imovna občina dala komisijsko ugotoviti in preceniti vrednost objektov, na kar je zastopnik imovne občine pristal na nakup. Sklenjena je bila pogodba za 26.000 m² hrastovine. Cena je bila določena po ceni hrastovnic v drugih krajih, kjer je les slabši. Elaborat o stvari je sestavil taksator Marković.

Glede četrte točke, t. j. nakup gozdov cerničkega gospostva, pravi dr. Nikić, da je bila pogodba odobrena še pod njegovim prednikom.

Popolna polomija esdeesarske liste.

Esdeesarski tisk hoče nekaj fantazirati, da so podpisali njegovo listo najodličnejši trgovci. Toda, kdor pregleda pazno vsa imena podpisnikov, ta vidi takoj, da je vsega skupaj samo čisto ponosrečen manever, kako prikriti popolno polomijo.

Od trgovcev v Ljubljani so podpisali esdeesarsko listo razven kandidatov in namestnikov samo ti trije trgovci:

Miroslav Ambrožič,
Peter Šterk in
Anton Sila.

Nič boljša ni slika iz Maribora.

Razven kandidatov in namestnikov sta podpisala esdeesarsko listo pa celo samo dva trgovca, namreč

Rado Lenart in
St. Kocbek.

Komentar k temu pa naj delajo oni, ki bodo 22. septembra šteli knofe, mesto glasov.

Kaj ne pove »Slovenski Narod«?

Čisto kratak uvod je napisal »Slovenski Narod« h listi esdeesarskih trgovcev, ker se najbrže zaveda, da bo tem bolj škodoval tej listi, čim bolj jo bo priporočal. Toda kljub vsej svoji kratkosti je svoj uvod vendarle zarobil s krepkimi ocvirki. Tako piše, da je slišal, da se je čez 1000 trgovcev podpisalo esdeesarsko listo. Radovedni smo le, zakaj »Slov. Narod« teh podpisov tudi ne objavi. Sicer pa, kaj bi se čudili, vsaj je stara stvar, da sliši »Slov. Narod« tudi travo rasti in planke žvižgati! Znat' se mora, je dejal tisti, ki so ga obesili.

Vendar so nas ubogali.

Ko je bila objavljena prva esdeesarska lista, smo dejali, da je eden njenih najslabših znakov, da je bila objavljena brez vsakega programa. Esdeesarski trgovci so si očitno vzeli naš opomin k srcu in so objavili svojo listo s programom. Ker se pa ne da programa kar tako stresti iz rokava, so čisto navadno pobrali vse glavne misli iz Jelačin-Ogrinovega programa, pa so imeli program. Je vendar dobro, če skrbi tudi kdo za originalnost.

Prepisan program.

Ne zadosti, da se si prilastili esdeesarski listi ime Jelačin-Ogrinove liste, so si prilastili sedaj še njen program. Ne sicer popolnoma, ker malo so gospodje še sramežljivi. Tako na primer zahtevajo po ustavi predvideni gospodarski svet, ki ima samo posvetovalno pravico, da bi pa šli še korak dalje in zahtevali za Gospodarski svet tudi zakonodajno pravico, toliko poguma niso več premogli.

Pač pa so se toliko ojunčili, da so enkrat nastopili tudi proti centralizmu in sicer proti centralizaciji dobav.

Nič pa ne briga esdeesarske trgovce gospodarska neenakomernost, niti besede nimajo proti gospodarskemu zapostavljanju Slovenije. O vseh teh stvareh, ki so najbolj bistvene esdeesarski trgovci molče.

In kako ne bi molčal, vsaj je vendar protektor njih liste — g. dr. Gregor Zerjav.

Oh ta »Slovenski Narod«!

Čim starejši je »Slovenski Narod«, tem bolj postaja otročji. Tako fantazira stara klepetulja iz Knafljeve ulice, da je naredila esdeesarska lista trgovcev na g. Jelačina in klerikalce porazen vtis.

Pa je res porážno, do kakšne brihtnosti se povzpne klepetulja iz Knafljeve ulice.

Esdeesarski kandidati.

Esdeesarski kandidati.

Smatramo za svojo dolžnost, da tudi naši bralci izvedo imena onih g. trgovcev, ki se navdušujejo še danes za slavno SDS. Zato naj bodo njih imena ovekovečena tudi v »Narodnem Dnevniku«.

To so kandidati, ki jih priporoča g. dr. Zerjav.

I. Kategorija.

Kandidati:

Ernest Hieng, veletržec z lesom, član načelstva gremija trgovcev, Ljubljana.
Konrad Elsbacher, veletržec, načelnik gremija trgovcev in zbornični svetnik, Laško.
Vilko Weixl, veletržec, načelnik gremija trgovcev in zbornični svetnik, podnačelnik Zveze trgovskih gremijev, Maribor.

Anton Cvenkel, veletržec, član načelstva gremija trgovcev za srez Celje, Sv. Peter v Savinjski dolini.

Namestniki:

Ivan Zeleznikar, trgovec in član načelstva gremija trgovcev, Ljubljana.
Anton Umek, trgovec, načelnik gremija trgovcev, Brežice.

Fran Gulda, veletržec, član načelstva gremija trgovcev, Maribor.

Fran Tivadar, trgovec, član načelstva gremija trgovcev, Dolnja Lendava.

II. Kategorija.

Kandidati:

Ludvik Brumen, trgovec, načelnik gremija trgovcev, Murska Sobota.

Lovro Petovar, trgovec, član načelstva gremija trgovcev, zbornični svetnik, Ivanjki.

Josip J. Kavčič, trgovec, podnačelnik gremija trgovcev, urednik »Trgovskega Tovarišča«, podpredsednik trgovskega društva »Merkur«, Ljubljana.

Anton Adamič, trgovec, član načelstva gremija trgovcev, Kranj.

Namestniki:

Ivan Ravnikar, trgovec in podnačelnik gremija trgovcev, Celje.

Janko Kostanjšek, trgovec, načelnik gremija trgovcev za srez Maribor, Sv. Martin pri Vurbergu.

Fran Pogačnik, trgovec z moko in deželni prijednik, Ljubljana.

Leopold Fürsager, trgovec in načelnik gremija trgovcev.

III. Kategorija.

Kandidati:

Ivan Gregorc, trgovec, načelnik gremija trgovcev, Ljubljana.

Ferdo Pintar, trgovec, član načelstva gremija trgovcev, Maribor.

Fran Zebal, trgovec, načelnik gremija trgovcev za ljubljansko okolico, prvi podnačelnik Zveze trgovskih gremijev, Rudnik.

Janko Klun, trgovec, načelnik gremija trgovcev, Slovenjgradec.

Namestniki:

Josip Ivančič, trgovec, Ljubljana.

Srečko Kranjc, trgovec, načelnik trgovske zadruge, Sv. Lenart v Slov. gor.

Anton de Gleria, trgovec, podnačelnik gremija trgovcev, Dolenji Logatec.

Peter Mravljak, trgovec, Vuhred.

IV. Kategorija.

Kandidati:

Alojzij Mohorič, trgovec, namestni član načelstva gremija trgovcev, predsednik Društva sejmarjev za Slovenijo, Ljubljana.

Edmund Kastelic, trgovec, načelnik gremija trgovcev, Novo mesto - Kandija.

Fran Korošec, trgovec, član načelstva gremija trgovcev, zbornični svetnik, Gornja Radgona.

Ivan Snoj, trgovec, član načelstva gremija trgovcev, Ptuj.

Namestniki:

Anton Sila, trgovec s sadjem, Pogačarjev trg, Ljubljana.

Fran Mikolčić, trgovec, Sodražica.

Franc Kolenc, lesni trgovec, Juvanje.

Ivan Kos, trgovec, član načelstva gremija trgovcev, Slovenska Bistrica.

Boj za zbornico.

Konec esdeesarske strahovlade.

Ko je bila SDS še v vladi, tedaj so bili zanjo v resnici zlati časi. Treba je bilo samo na knof pritisniti in že je sfrčal uradnik, ki ni hotel SDS na ljubo kršiti zakona. Iz tistih časov so esdeesarski listi spodje vajeni, da so strahovali vso Slovenijo. In tako so zaljubljeni v tiste lepe čase, da jim kar v glavo ne gre, da je sedaj strahovanja konec. Zato poskušajo še vedno s terorjem, samo da sedaj brez vsakega uspeha. Tako je napadlo »Jutro« g. navnatelja Koemurja, ker je ta govoril na seslankih Jelačin-Ogrinove liste. In skoraj bi fevdalni gospodje pri »Jutru« radi rekli, da g. Koemur nima pravice nastopiti na takih shodih.

Le počasi gospodje, kajti ni kmalu kdo tako poklican govoriti na obrtniških shodih ko ravno g. Koemur. Zakaj gospod Koemur je najbolje, kako in zakaj je bil od esdeesarjev prenešen denar naših bolniških blagin v Zagreb. Pa še marsikaj drugega v g. Koemur in tudi o tem se je že, pa se bo še govorilo, pa čeprav bo to nekaterim esdeesarjem silno neprijetno.

Esdeesarski trgovci, ki v svojem oklicu nekaj klepetajo o socialnih zakonih, svetujemo prav toplo, da gredo na shod, na katerem bo govoril g. Koemur in da njega vprašajo, zakaj ne ostane slovenski denar v Sloveniji. In potem bomo izvedeli, kako kapitalnega kozla so ustrelili, ko so dali svoje ime za esdeesarsko listo.

G. Ogrin in obrtni odsek.

Brez vednosti g. Ogrina in le vsled prevelike gorečnosti pisarja v volilni pisarni je zašlo v volilni oklic na trgovce in obrtnike, da je g. Ogrin predsednik obrtnega odseka Zbornice. To pa je ne-točno, ker je predsednik tega odseka g. Franchetti. Res pa je tudi to, da je gosp. Franchetti predsednik odseka le vsled prevelike lojalnosti g. Ogrina in tovarišev, zakaj od 15 (eden je umrl) članov obrtnega odseka jih je 11 odločno proti SDS in se ima torej g. Franchetti zahvaliti le njih dobri volji, če je predsednik

obrnega odseka. Da po 22. septembru te dobre volje ne bo več, sme biti vsakdo prepričan.

G. Franchetti

nam je poslal neki popravek, ki ga pa ne bomo objavili, ker ne odgovarja zahtevam tiskovnega zakona.

Politične vesti.

Radikali združujejo svoje sile. Političen položaj v Beogradu je že toliko razjarjen, da se smatra kot gotovo, da Nikola Pašić ne pride več na vlado in da tudi ne bo več vodil radikalne stranke. S tem pa je nastala za radikalno stranko nevarnost, da boji za Pašićevo nasledstvo razbijejo stranko. Uvidevni radikalni politiki so se zato začeli truditi, da sanirajo razmere v radikalni stranki in da zopet združijo vse najmočnejše osebnosti narodno radikalne stranke. — To morejo sedaj, ko ni več govora o Pašićevi vladi, storiti tem lažje, ker je ravno nasprotje proti Pašićevi politiki rodilo vse disidente. Dosledno temu spoznanju so pričela pogajanja med voditelji radikalnega centra in Nastasom Petrovičem Davidovičev vlad. Ta pogajanja so končala po soglasnih vesteh popolnoma uspešno in je sigurno, da Nastas Petrovič v kratkem zasede zopet eno vodilnih mest v naši politiki. — Obenem se opaža oživljena delavnost skupine okoli Ljube Jovanovića. Radikalni centromaši se trudijo, da tudi s to skupino ustvarijo sličen sporazum, ko z Nastasom Petrovičem. To tem bolj, ker je zbral Ljuba Jovanović okolo sebe najboljše radikalne ljudi in se zato njegova odsotnost iz radikalne stranke dvakrat pozna. Vse kaže, da bodo tudi pogajanja z Jovanovičev skupino dobro končala in da bo v kratkem prišla ta skupina do vodilne vloge. Zlasti mnogo se je komentiralo v politični javnosti zadnje bivanje bivšega ministra Velje Vukičevića na Bledu. — Radikalna stranka se tako konsolidira in ostane le še odprto vprašanje pašićevcev. Ker je čisto izključen povratek Pašićev na vlado, je ta skupina že izgubila mnogo na uplivi in ga izgublja še nadalje. To pašićevci tudi sami dobro čutijo in zato skušajo z raznimi grožnjami o povratku Pašića in nujno sledenjem obračunom poboljšati svoj položaj. Vsi ti naporji pa so ostali brezuspešni in vedno jasneje, da se že danes pašićevci postavljene pred alternativo: ali se centru radikalne stranke pokore, ali pa sledi obračun z njimi. Z drugimi besedami se pravi to, da morajo pašićevci ubogati ali pa jih čaka usoda Bobića. Kajti okrepljen z zdravimi elementi stare radikalne stranke je radikalni centum v vsakem pogledu kos pašićevcem. — Ni treba še posebej poudariti, da je poraz pašićevcev identičen s popolno brezupnostjo samostojnih demokratov, ki so v naši državi za vselej doigrani.

Ninčič bo izvoljen za predsednika zasedanja Zveze narodov. Kakor javlja »Havas«, je zagotovljena izvolitev jugoslovenskega zunanjega ministra dr. Ninčiča za predsednika pri zasedanju Zveze narodov, ki se prične 6. t. m.

Venizelos ne sprejme predsedništva republike. Poročevalci lista »United Press« javlja, da Venizelos v nobenem slučaju ne namerava sprejeti ponudbe mu kandidature za mesto predsednika republike. On bi bil voljan sprejeti edino vodstvo zunanjega ministarstva, pa naj bi bilo to v četrkoli vidi. Tudi se ne bo protivil iti v državni svet, če se ta reformira.

Pred sprejetjem Nemčije v Zvezo narodov. Nemška delegacija odputuje v Ženevo šele po sprejemu vesti, da je Nemčija v Zvezo narodov sprejeta in da je dobila stalno mesto v Zvezi narodov. To se bo zgodilo po vsej priliki med 7. in 8. septembrom, nakar bi 10. septembra že prišla nemška delegacija v Ženevo.

Vatikan posreduje v Madridu. Papež je sprejel svojega madridskega nuncija v daljši avdijenci in mu naročil, da posreduje pri španski vladi zaradi konflikta v Zvezi narodov. Po mnenju papeža je v interesu evropskega mira, če obdrži Španija svoje mesto v Zvezi narodov in če sodeluje pri njenem delu. — V pariških krogih polagajo na posredovanje Vatikana veliko važnost in upajo, da bo ta intervencija vseskozi uspešna.

Slava španskega diktatorja ugaša. Pričetki parlamentarizma v Španiji. Madridskemu poročevalcu lista »Chicago Tribune« je izjavil Primo de Rivera, da bo meseca oktobra ustanovljena reprezentativna skupščina, ki bo sodelovala z vlado pri ureditvi vseh socialnih in gospodarskih vprašanj. Ta skupščina bo nadomestovala parlament. Bo pa že naprej onemogočeno, da bi politične stranke napravile skupščino za poprišče svojih medstrankarskih spletk in bojev. V novo organizirano skupščino bodo pošiljali svoje zastopnike vse socialne in gospodarske organizacije v državi. Poslanski mandat bo trajal tri leta ali pet let. Ni izključeno, da bodo tudi ženske dobile pravico, pošiljati svoje zastopnike v skupščino.

Averescu v Rimu. Službeno javljajo, da pride predsednik rumunske vlade Averescu 10. t. m. v Rim, kjer bo ostal do 15. t. m. Službeno »Tribuna« poroča, da se bo na sestanku med Averescem in Mussolinijem razpravljalo o vseh vprašanjih, ki interesirajo Italijo in Rumunijo. Na tem sestanku se bodo brez dvoma ojačile prijateljske vezi med obema državama.

Kulturni boj v Mehiki. Te dni je bil svečano odprt s poslanico predsednika Calles mehiškanski kongres. V svoji poslanici poudarja Calles, da vlada v državi red in mir ter opozarja na zakonodajno delo, ki ga ima izvršiti kongres. Tudi je omenil pogajanja z Ameriko zaradi nekaterih izprememb v zakonih o mineralnih oljih in rudnikih. Mehikanski škofje so poslali na kongres prošnjo, da ta izpremeni vsa ona proticerkvena ustavna določila, na katere so opirajo Callesovi

dekreti. Kongres se bo predvsem bavil s cerkvenimi in socialnimi vprašanji.

VLADA ODPOVEDALA TRBOVELJSKI PREMOK.

Vlada je odpovedala vsako dobavo premoga iz vseh privatnih premogokopov in torej tudi iz trboveljskih. Posledica tega je, da je Trboveljska premogokopna družba že ustavila obrat v nekaterih jamah in da je nevarnost, da bo v kratkem 4000 rudarjev brez dela. Pravi se, da hoče vlada s tem nastopom doseči znižanje cen premoga in da je TPD tudi že pristala na 30odstotno znižanje. Govore se tudi druge stvari, ki jih za enkrat nočemo še registrirati. Poudarimo pa sledeče: Vsako izigravanje delavske bede v sedanjem sporu med vlado in TPD je nedopustno. Vlada ima prav, če štedi pri izdatkih za premog, ki je pri nas čisto gotovo mnogo predrag. Toda najbolj učinkovito štedenje je pri raznih posrednikih in tu naj zastavi vlada v prvi vrsti svojo moč.

Kratke vesti.

Angleška rudarska stavka. Delegatsko zborovanje angleških rudarjev je s 557.000 proti 225.000 glasov sklenilo, da se obnove pogajanja z vlado.

8 grških oficirjev je bilo na povelje koncilisa v Solunu aretiranih, ker so skušali povzročiti upor vojakov garnizije.

Maršal Vupejlu je bil od svojega generala Čin-ju-nao odstavljen in aretirani. Slabi časi se pričajo za samozvance.

Predsednik panevropskega gibanja Coudenhove Calergi je bil sprejet od dr. Beneša, kateremu je poročal o panevropskem kongresu.

DRUGI KONGRES PRAVNIKOV V LJUBLJANI

se vrši, kol smo že poročali, v dneh od 9. do 11. septembra 1926.

Program:

I. dan, četrtek, dne 9. septembra:

Ob 10½:

Slovesna otvoritev kongresa v veliki dvorani hotela »Union«. a) Pozdrav predsednika kongresa dr. Danila Majarona, predsednika društva »Pravniki« in odvetniške zbornice v Ljubljani, b) minister pravde otvori II. kongres pravnikov.

Ob 11. uri:

Čitanje referatov:

1. Izenačenje zakonskega prava. Referent: dr. Rado Kušej, univerzitetni profesor (Ljubljana); koreferenti: Aleksander Andrijevič, sodnik pri apelacijskem sodišču (Skopje), dr. Bertold Eisner, senatni predsednik vrhovnega sodišča (Sarajevo); dr. Edo Lovrič, univerzitetni profesor (Zagreb).

2. Pravni značaj in tehnika naših finančnih zakonov. Referent: dr. Kosta Kumanudi, minister n. r., župan, narodni poslanec in univerzitetni profesor (Beograd). Koreferenti: dr. Vidan O. Blagojevič, advokat (Beograd), dr. Ladislav Polić, narodni poslanec in univerzitetni profesor v p. (Zagreb).

3. Vprašanje valorizacije. Referent: dr. Edvard Fajnič, svetnik viš. dež. sodišča (Ljubljana). Koreferenti: dr. Velimir Bajkić, univerzitetni profesor (Beograd); dr. Josip Mudrovič, svetnik stola sedmorice (Zagreb).

4. Vprašanje državljanstva. Referent: dr. Ladislav Polić, narodni poslanec in univerzitetni profesor v p. (Zagreb). Koreferenti: dr. Ivan Subotić, sekretar poslanstva v Londonu; dr. Fran Vodopivec, veliki župan v p. (Ljubljana).

5. Reorganizacija upravnega sodstva. Referent: dr. Stefan Sagadin, državni svetnik (Beograd). Koreferenti: Jovan Stefanović, sodnik upravnega sodišča (Zagreb); dr. Henrik Steska, član upravnega sodišča (Celje).

6. Odškodnina za neutemeljen pritvor in preiskovalni zapor. Referent: dr. Josip Silović, univerzitetni profesor v p. (Zagreb). Koreferenti: dr. Metod Dolenc, univerzitetni profesor (Ljubljana), dr. Josip Vesel, odvetniški koncipijent (Sarajevo).

7. Vprašanje notariata. Referent: dr. Ivan Grašić, notar (Kranjska gora). Koreferenti: Djerdje Jane, sodnik apelacijskega sodišča v p. (Skopje).

Referati in koreferati se drže v plenumu ves dan. Opoldne je do 15. ure odmor.

Ob 21. uri: Pozdravni večer, ki ga priredi na čast udeležencem kongresa v I. nadstropju »Kazine« mestna občina Ljubljana.

II. dan, petek, dne 10. septembra 1926.

Delo sekcij v justični palači.

I. sekcija: Obče državljansko pravo in civilni proces.

II. sekcija: Kazensko pravo in kazenski proces.

III. sekcija: Državno, upravno in finančno pravo.

Ob 20½: Slavnosten koncert »Glasbene Matice« v veliki dvorani hotela »Union«.

III. dan, sobota, dne 11. septembra:

Ob 10. uri: Zaključno zborovanje v veliki dvorani hotela »Union«.

Ob 20. uri: Gledališke predstave. A. Opera: Josip Hatze: Povratek, glasbena drama. Bedřih Smetana: Prodana nevesta, komična opera. B. Drama: Oton Zupančič: Veronika Deseniška, Ivan Cankar: Za narodov blagor.

IV. dan, nedelja, dne 12. septembra:

Izlet v Celje in Maribor.

Izlet na Bled.

Sekretariat kongresa dela od 8. do 11. septembra v sodni palači.

Zone ljubljanskih pravnikov imajo zadnji sestanek za Kongres pravnikov v ponedeljek 6. t. m. ob 10. uri v mestni posvetovalnici. Prosimo ponovno, da se vse dame pravnikov te seje udeležijo. — Stalni odbor Kongresa.

Poravnajte naročnino!

Spectator:

Nemško vprašanje.

Pred kratkim sem stal tik ob avstrijsko-jugoslovenski meji in sem razmišljal o problemu bodočega razmerja med Slovenci in Nemci. Trenutna situacija nas navdaja vse, ki želimo miru in definitivne ustaljenosti, z veliko žalostjo. Medtem ko se slovensko vprašanje pojavlja šele v vsej svoji teoriji, gledamo na lastne oči, kako rase iz tal velika, mogočna stavba nemškega duhovnega edinstva. To niso besede šovinizma, zaslepljenosti ali morda nevoščljivosti. Ne, vsak kulturni človek, ki si je o pojmih država in narod že nekoliko na jasnem, bo moral priznati nujnost čimprejše unifikacije raztresenega nemškega duha. Pa tudi v slučaju, da bi se vsi Slovani temu protivili: prepričati ne moremo ničesar. Proces nemškega političnega združevanja je v povojni perijodi tako napredoval, da ga ne more zaustaviti nobena sila: ne diktat in ne papirnat pogodbe. Ker torej ne moremo prepričati, česar se naši ultranacionalisti tako silno bojijo, nastane vprašanje: Kaj in kako? Najbolje je, da se v našem tisku, po katerem se včasih vse preveč straši utopiistični panslavizem Aksakova in tatilčka Krámařa, več ne pojavljajo glasovi, iz katerega bi utegnil nemški svet prihajati do sklepov, ki bi nam utegnili za poznejšo dobo škodovati. Če bi se pa povzpeli tako daleč, da bi to duhovno edinstvo nemškega naroda priznali v celoti (čeprav tako priznanje ni merodajno za realizacijo), potem ni več zapreke na poti nemško-slovenskega zblizanja, ki je za Evropo ravno tako nujno potrebno kakor francosko-nemško zblizanje.

Graz je središče vojskujočega nemštva. V tem obzidju vlada duh, ki je nekoliko soroden pruskemu ki ga pa ne morem primerjati s širino bavarske jovialnosti. V štajerski prestolici ne najdem tiste sentimentalnosti, ki se je pod cesarskim žezlom razpasla v cioniziranjem Wien-u. To je senca potsdamskega duha, toda zabrisana, v nejasnih konturah. Nemec je preveč realen, da bi se udajal iluzijam o restavraciji nemškega cesarstva. »Das heilige deutsche Reich« kot ideja je preživela silno evolucijo. Od Spielfelda do Hamburga in od Vogeov do gornjelezijskih rudnikov se razteza novo carstvo nemške delovne sinteze. Dve zakonodaji se po vojni trudite na vse kriplje, da najdeta čim največ skupnih točk. Na kolodvoru nisem razločil dveh oficirjev — avstrijskega majorja in nekega Reichswehr-offizierja — tako slično sta bila uniformirana in tako edinstvene so bile njune distinkcije. Kamorkoli se ozreš: povsod vidiš napredek. Mukoma in sunkoma se je prerival avstrijski progres po svetovni vojni; prebrodil je globine neštetihih kriz socialnega in ekonomskega pa tudi kulturnega značaja. Danes so poti očistene. Avstrija ni več »Wechselbalg« ženevske in evropske politike. Sorazmerno mala dežela, je v par letih nadčloveških naporov pokazala, da noče umreti, da hoče samostalnosti in še več: da si želi popolnega edinstva v Nemštvu. Toda Nemci niso, kakor smo mi: mi se do danes prepiramo o sredstvih (konstitucija, centralizem, avtonomizem, federalizem), s katerimi bi se dalo doseči narodno in potemtakem tudi popolno državno edinstvo.

Pred zasedanjem Zveze narodov.

Zeneva, 1. septembra 1926.

Znani diplomatski izrek Nikole Pašića, naslednjim putem, velja tudi tukaj v Zenevi. Niso se še pričela niti zasedanja Sveta Zveze narodov, niti plenarne seje, vendar se opaža v okviru Zveze narodov in še bolj okoli Zveze, kar najzanimivejše delovanje, ki vedno bolj in bolj kaže, da »popolni sporazumi« niso še prav nič kaj trdno sestavljeni. Tudi izredno spomladansko zasedanje se je vršilo v kar najboljsem soglasju in vedno sporazumno, vendar je ne ravno mala blažnja ostala edini vidni efekt. Toda nekaj so se od spomladanskega zasedanja sem le naučili. Imamo namreč privatne »informativne« sestanke posameznih grup zainteresiranih diplomatov, ki se vršijo neprestano pred in med uradnimi sejami. Neprijetni so pa ti sestanki radi tega, ker se o njihovih zaključkih običajno ničesar pozitivnega ne izve in to daje nasprotnim grupam povod do sumničenja ter dovede do kompliciranih nejasnosti. Ta nejasnost in nervoznost pa se podvojuje, ker se tudi nasprotni politične grupe združujejo k tajnim pogajanjem ter tudi one iščejo podzemeljske stike in vezi. Način, da se vrše separirane tajne seje neobveznega značaja med posameznimi gru-

In pozabljamo, da regionalne tradicije niso kakor napačna šolska naloga, ki jo šolarček zbršne s svojo radirko. Nemcem ustavni problem ne bo delal težko. Ostali bodo brez dvoma pri federativnem sistemu, ker ni misliti, da bi hoteli Štajerci, Tirolci, Solnogradčani itd. kakorkoli žrtvovati tudi najmanjši del svoje pokrajinske tradicije in samobitnosti.

Vprašanje priključitve je pa kljub temu v Avstriji neaktualno, da mi ga je orisal zelo pameten kolega z enim samim stavkom: »Predpriprave so itak v polnem teku. Ko pride dan, ugodni trenutek, izruvamo par sto obmejnih kamnov in stvar je končana.« Voditelj krščanskih socialcev dr. Seipel se o priključitvenem vprašanju še sploh ni decidirano izjavil. To, kar so mu očitali glede njegovih izjav v Švici in v ostalem inozemstvu, je le klaverna rekriminacija, je bevskanje velenemškega tiska, ki je pa vse drugo, samo ne realno-velenemški. Avstrijski velenemci forsirajo priključitev. S tem prihajajo v konflikt z normalnim razvojem, ki ga socialna demokracija skoro gotovo boljše pospešuje, kakor pa malenkostna grupa industrijalcev in veletrgovcev, predstavnikov velikega kapitala. Narod je miren. Kakor ne mara umetnega pospeševanja, tako se na drugi strani upira vsakemu zavlačevanju. Je to neko latentno stanje zrevolucionirane ljudske duše, ki ga domači intelektualci tolmačijo tuju z vedno enim in istim smehljajem okoli usten. Kakor, da bi hoteli reči: »Mi vemo, kaj delamo in kaj hočemo.«

Za nas Slovence je jasno, kako se nam je opredeliti. Isto velja tudi za Hrvate in Srbe. Računati moramo z dejstvom, da bomo v izvestnem času mejili ob Veliko Nemčijo. Do takrat pa se bodo v mednarodni politiki dogodile še čudne stvari. Trenutno naša zunanja politika nima kompasa. Magnetska igla čaršijske politike inklinira v smeri proti Rimu. Gospod Hartwig niso več med živimi. In Protiča ni več, ki bi dajal Pašiću direktive za vodstvo zunanje politike. Eno je jasno: da bodo ljudje Ninčičevega kova morali izginiti. On je odpravljaj nastajajočo vlesilo Nemčijo v svojih ekspozicijah navadno s petnajst vrsticami, kakor da gre za Albanijo. Iz tega je razvidno vse: Rabimo novih ljudi, takih, ki nimajo mren na očesih in ki vidijo, da bodo rabili slovanski narodi v podunavskem sistemu in na Balkanu dobrohotnega razmerja napram nemškemu narodu. Tisti, ki so Radoslavova kamejnali, pozabljajo, da je služil s fanatizmom ideji, ki jo je smatral za kulturni, socialni in ekonomski razvoj Bolgarije za najbolj prikladno. Sedaj se govori o tem, da bi vstopili demokrati v vladu. Ali je kandidatura dr. Voje Marinkovića, enega naših najspodobnejših zunanjih politikov, osigurana? Ali smemo pričakovati, da bodo novi možje odredili naši zunanji politiki novih, boljših smeri, ali je pričakovati, da v svojem zunanjepolitičnem kontu ne bodo vodili Velike Nemčije kot pasivum, marveč kot velik aktivum, ki ga moramo znati izrabiti v svojo in v korist miru celokupne Evrope?

Da se paralizira upliv teh tajnih struj, katerih moč so končno morali priznati tudi prizadeti državniki, se je takoj marca meseca ustanovila posebna komisija, ki naj bi malo natančneje preštudirala svetovni meddržavni položaj ter naj bi potem na podlagi dobljenih informacij izdelala predloge, kako naj se organizira Svet Zveze narodov na novi, širši in pravičnejši podlagi, kar bi zajamčilo pozitivno sodelovanje vseh držav. Prepričano pa so se zavedli te že več let obstoječe nevarnosti, ki bi izzvala krizo tudi, če ne bi Nemčija želela vstopiti v Zvezo narodov. Ta kriza, katero je Briand imenoval v marcu mesecu tega leta konstitucionalno krizo Zveze narodov, bi morala izbruhniti pri dosednji organizaciji, ki je bila plod gori omenjenih diplomatskih sistemov, če tudi Nemčiji niti ne bi bilo. Nevidne vodilne sile so bile v letošnji pomladi povsem enake onim leta 1914. Tudi takrat bi bila izbruhnila svetovna vojna, pa tudi če ne bi bilo Prinčipa. Toda tempora mutantur in kljub vsem še postoječim nedostatkam, se vendar že pričenjajo pokoravati imperialistični in šovinistični interesi poedinih držav interesom skupnosti in mogoče bomo dočkali, da se bodo že v najbližji bodočnosti še nekoliko trdoglavi diplomati pokorili zgledu kompromisnega delovanja drugih držav.

Z malo več razumevanja in preudarnosti bi se že pred Locarnom ali pa vsaj v Locarnu samem moglo preprečiti tako odkrit izbruh krize, ki je ponižal Nemčijo in vsled katere je izstopila Brazilija in na katero je odgovorilo javno mnenje s favorizirajočo Panamerike, Panevrope in Panazije. Vsega tega ne bi bilo treba, ako bi Zveza narodov bila tudi resnično zveza vseh narodov!

Da ne leži glavni vzrok krize Zveze narodov v dejstvu, da je Nemčija zaprosila za vstop v Zvezo, pa povsem jasno dokazuje sedanjí razvoj dogodkov. Kakor bi se dalo pričakovati, bi to vprašanje ravno sedaj moralo tvoriti središče vseh še spornih problemov, medtem pa se vidi, da se o tem vprašanju sedaj sploh več ne razpravlja, temveč se ga smatra kot popolnem fait accompli. Sporni in še nerešeni problemi ležijo sedaj nekje povsem drugje.

Ko so že vse zainteresirane države pristale na to, da se vprašanje razširjenja Zveze narodov prepusti mednarodni posebni komisiji, ter da se bodo potem države ravnale po predlogih te komisije, je naenkrat nastopila Španija ter zahtevala stalen sedež v Svetu Zveze narodov. To svojo zahtevo je stavila ne glede na delo posebne komisije, v kateri je Španija tudi bila zastopana. Kje ležijo tu vodilni motivi? Ti motivi so zunanji in notranjepolitični narave. Španija ni demokratično, parlamentarno vladana zemlja, temveč ima diktaturo in diktatorji potrebujejo velike »zmage«, da pokažejo, kaj da znajo! Taka »zmaga« je prijateljski dogovor s še drugo tudi diktatorsko vladano državo, našo sosednjo Italijo. In po tej veliki »zmagi« pride španski diktator ter zahteva najprej Tanger in takoj nato tudi stalno mesto v Svetu Zveze narodov. Zakaj kar preko noči tolika mednarodna ekspanzivnost? Diktatorji ne priznavajo kompromisne politike, temveč želijo in potrebujejo novih »zmag«, da ne riskirajo, da bi eventualno zarjavel njihov diktatorski vpliv. In kljub temu, da je Italija podpisala Locarnski sporazum, se njena politika že iz principiellnih vzrokov ne more strinjati s kompromisnimi načeli, in ni izključeno, da je italijansko-španski prijateljski pakt nekoliko osvežujoče vplival na španskega diktatorja. Dejstvo pa je, da je Italija igrala v času spomladanskega zasedanja kljub Locarnu zelo komplicirano in dvostransko vlogo, in po odločnem nastopu braziljskega zastopnika Mello Franka, proti kateremu italijanski novinarji v Zenevi niso smeli kritično nastopiti, se je sušljalo o večjem posojilu, ki ga daje Italija Braziliji. Tudi sedanjí nastop Italije, katere diplomacija je kar najbolj korektna, se prav različno presoja. Vsekakor pa se nastop Španije silno pesimistično ocenjuje in je Španija s tem svojim nastopom mnogo izgubila na mednarodnem ugledu. Kajti Španija je čutila naenkrat potrebo, da pride pred Svet in plenum Zveze narodov z dvema zahtevama. Ako je zahteva po stalnem mestu v Svetu bila upravičena, kar sedaj nočemo raziskovati, bi se Španija vseeno mogla pridružiti ostalim prizadetim državam, na primer Poljski, ter počakati, kaj da izdela reorganizacijska komisija ter ne bi smela v svojih ukrepih iti kar preko te. Drugo pa je vprašanje Tangerja. Tudi to vprašanje nočemo tu raziskovati, ako ravno je po svoji vsebini dokaj zanimivo. Konstatirati pa moramo, da to vprašanje nikakor ne spada pred forum društva narodov, česar se Španija tudi popolnoma zaveda ter hoče napraviti iz cele te zadeve le malo kupčijo: ali Tanger ali pa stalen sedež v Svetu Zveze narodov. Vsekakor bi bilo želeli, da se taki in slični kupčijski predlogi ne prinašajo pred svetovni forum in to v času, ko bi tako vprašanje lahko v drugih vitalnejših problemih izzvalo škodljive posledice.

M. L.

Prosveta.

Mozart »Figarova svatba«. Danes v soboto dne 4. septembra se poje v operi večno lepa klasična Mozartova komična opera v štirih dejanjih »Figarova svatba«. Predstava se vrši za abonente reda D in so vstopnice v predprodaji pri dnevnih blagajni v operi od 10. do pol 1. in od 8. do 5. popoldne.

V nedeljo zvečer točno ob pol osmi uri se poje v operi Calmanova opereta »Grofica Marica« v običajni zaedbi.

»Grofica Marica«. V nedeljo zvečer ob pol osmi uri se poje v ljubljanski operi priljubljena Calmanova opereta »Grofica Marica« z go. Poličevu v naslovni vlogi.

Abonente reda D opozarjamo, da imajo v soboto, dne 4. za svoj lanski abonma predstavo Mozart »Figarovo svatbo«. Za to predstavo veljajo še lanske izkaznice. P. n. obonente vljudo prosimo, da se pri vstopu v gledališče izkažejo z lansko izkaznico.

Konservatorij in šola Glasbene Matice v Ljubljani. Iz konservatorijske pisarne smo prejeli sledeče obvestilo: Vpisovanje v oba zavoda se vrši še v petek in soboto od 9. do 12. ure dop. in od 3. do 5. ure pop. V ponedeljek dne 6. t. m. popoldne ob 3. uri se začne redni pouk v vseh instrumentalnih predmetih in v solopetu. Urnik teoretičnih predmetov se objavi tekom tedna. Vsi gojenci, ki so v šolskem letu 1925/26 že obiskovali pouk na Glasbeni Matici, naj pridejo v ponedeljek ob 3. uri vsak v sobo svojega lanskega učitelja. Na novo vpisani gojenci pa naj se zberejo isti dan v pevski dvorani, to je v sobi št. 14 poslopja Glasbene Matice v Vegovi ulici radi razdelitve posameznim učiteljem in sicer v sledečem redu: Na novo vpisani gojenci klavirja ob 3. uri pop., vijoline ob 4. uri pop., solopetja ob 5. uri pop., klavirja in vijoline na konservatoriju ob 5. uri pop., gojenci instrumentalnega pouka (čelo, klarinet, pozavna itd.) pa ob pol 8. uri pop. Sprejemni izpiti na novo vpisanih konservatoristov se vrše v ponedeljek, 6. sept. dopoldne v sob št. 15 v Vegovi ulici in sicer je sprejemni izpit iz klavirja ob 9. uri dop. iz solopetja ob 10. uri in gosli ob 11. uri dop. V učiteljski zbor ljubljanskega konservatorija sta na novo vstopila gg. Ivan Noč in Anton Ravnik. Ivan Noč je absolvent mojstrske šole »Neues Wienerkonservatorium« na Dunaju in je lansko leto tam tudi že poučeval. Anton Ravnik pa je dovršil dvoletno mojstrsko šolo praškega državnega konservatorija v Pragi in Brnu. Oba gospoda sta priznana in odlična pianista. Tako je klavirski pouk na konservatoriju poverjen sledečim profesorjem: ga Švajger-Smalcevi, Ivanu Noču ter Antonu in Janku Ravniku. — Ravnateljstvo opozarja vse gojence, da se v interesu rednega pouka vpišejo vsaj do sobote, 4. t. m.

INSTRUMENTALNI POUK.

V zadnjih letih posveča naša Glasbena Matica posebno pozornost razširjenju instrumentalnega pouka in to ne le vijoline in klavirja, temveč v prvi vrsti tudi drugih orkestralnih instrumentov. Kakor je razveseljivo dejstvo, da je klavirski pouk zelo številno obiskan, moramo žal poudariti, da ne moremo tega trdit o vijolinskem pouku. Število vijolinskih učencev je na naše razmere še razmeroma malo in naša naloga je, da ta pouk populariziramo. Na konservatoriju in na glasbeni šoli deluje več priznanih strokovnjakov, tako profesorji Slais, Vedral in Jeraj, dalje na novo je došla letošnje leto gđ. Vida Jerajeva, absolventka Slaisove šole ljubljanskega konservatorija, ki je nadaljevala svoje študije na konservatoriju v Parizu in pa g. Ivan Trost, koncertni mojster opernega orkestra. Tudi iz praktičnih ozirov moramo priporočati vijolinski pouk, ker pridejo absolventi tega predmeta kaj hitro do kruha in to do dobrih službenih mest. V tem pogledu bi izmed seznanjenih Matičnih gojencev lahko navedli več pozitivnih faktov. Dalje opozarja vodstvo šole in odbor Matice na instrumentalni pouk iz čela, kontrabasa, flavte, oboe, klarineta, fagota, roga, trobente, pozavne in orgel. Ves ta pouk uživajo lahko gojenci na konservatoriju do umetniške popolnosti, to je do praktične izveženosti za orkestralno službo. V tem pogledu je pri nas zelo odprto polje in brez dvoma je, da pride vsak absolvent takoj do dobrega službenega mesta v naši državi. Odbor Glasbene Matice dovoljuje tudi posebne ugodnosti za ta pouk. Podrobnosti se zvedo v konservatorijski pisarni. Vpisovanje v šolo in konservatorij se vrši danes od 9. do 12. in od 15. do 17. pop.

Predstave v ljubljanski operi. Za časa jesenske razstave na prostoru ljubljanskega velesojma bo v Narodnem gledališču več opernih predstav. Prva se vrši na dan otvoritve razstave v soboto, dne 4. septembra in sicer se vprizori Mozartova komična opera »Figarova svatba« v režiji g. Knittla in pod taktirko g. Balatke. Zasedba je ista kakor pri premieri junija 1926 in sicer nastopijo v glavnih vlogah gna. Zaludova, Thalerjeva in ga. Poličeva, dalje gna. Potučkova in ga. Ribičeva. Moške vloge pa pojo gg. Betetto, Kovač, Mitrovič in Župan ter Janko, Mohorič, Perko in Sekula. Začetek predstave je točno ob pol osmi uri zvečer. Predprodaja vstopnic v petek in soboto od 10. do pol 1. ter od treh do 5. ure pri dnevnih blagajni v operi. Predstava se vrši za abonente reda D.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Opera.

Začetek ob pol. 20. uri zvečer.

4. septembra, sobota: Figarova svatba. — Red D.
5. septembra, nedelja: Grofica Marica. — Izven.
6. septembra, ponedeljek: Zaprt.
7. septembra, torek: Trubadur, gostuje baritonist g. Pichler. — Red E.
8. septembra, sredo: Zaprt.
9. septembra, četrtek: Hoffmannove pripovedke, gostuje tenorist g. Rijavec. Red C.
10. septembra, petek: Večni mornar. Red B.

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

11. septembra, sobota: Predstava na časi udeležencem pravnškega kongresa. — Izven.

KULTURNOST.

Po uvidevanosti sedanjih zborničnih članov dobi Ljubljana s preuredbo palače Zbornice tako impozanten umotvor, da se bo z njim lahko ponašala pred vsem kulturnim svetom. — Ne pa seveda pred emokavzarji. In eden teh kulturnih analfabetov se je oglašil v večeršnjem »Jutru« in zapisal, da gre pri sedanjih volitvah v Zbornico za to, da bi zdozidal g. Ogrin predrago stavbo. — Ta dokaz nekulturnosti naj si vtakele slavná SDS za klobuk, da bodo videli njeni »inteligenti«, kako krasni stranki pripadajo.

EDIN PRAVILEN PROTIUKREP.

— **Kongres zdravnikov u Beogradu.** Uprava Jugoslovenskoga zdravniškoga društva je sklenila, da se vrši u Beogradu od 19. do 20. t. m. kongres zdravnikov iz cele države.

— Aretirana ruska »Orleanska devica«. Sovjetskim oblastim se je posrečilo prijeti po večmesečnem iskanju voditeljico razbojniške tolpe, ki si je bila nadela ime »Jeanne d'Arc z Uralac«. Bojevitka ženska je pobegniti iz svojega rojstnega kraja Omska pred bol-

Ljubljana.

1.— Stanovanja za pravniški kongres. Kongresnih udeležencev je prijavljenih pred 1200. Po hotelih je bilo mogoče osigurati stanovanja samo za 80 oseb. Na skupna priročila je doslej spravljenih okrog 450 oseb. Če bi domačine ostane še okroglo 600 oseb.

Marlbor.

PRIČETEK ŠOL.

Državna dvorazredna trgovska šola v Celju. Naknadno vpisovanje gojencev in gojenk za šolsko leto 1926/27 bo v ponedeljek, 8. septembra od 9. do 11. ure. Razredni (ponavljalni) izpiti se vrše 9., 10. in 11. septembra. Njih spored je razviden iz zadevne objave na uradni deski. Prošnje za učne knjige iz potrebne zaloge je oddati do ponedeljka, dne 1. septembra 1926 do 12. ure. V torek, 14. septembra t. l. je ob pol 9. uri otvoritvena služba božja v Marijini cerkvi. Nato se zbirejo gojenci in gojenke v svojih razredih, kjer se jim objavi in razloži šolski in disciplinarni red. — Ravnateljstvo.

Pokrajinska razstava „Ljubljana v jeseni“.

POKRAJINSKA RAZSTAVA OD 4. DO 13. SEPTEMBRA 1926

„Ljubljana v jeseni“ kot specifično slovensko-pokrajinska razstava naj podaja sliko naše domače civilizacije in pa deloma kulture. Ta pokrajinska revija naj prikaže plodove slovenskega dela, ne samo dela industrijalca, obrtnika in trgovca, ampak delo slovenske pokrajine sploh. „Ljubljana v jeseni“ naj prikaže čeno, kar je samoniklega pri nas, kar je vzraslo na naših tleh, kar se je pri nas razvijalo, zboljševalo in procevalo. Če so naši prosuli veleselmi manifestacija naše industrijske in obrtniške marljivosti in iznajdljivosti in dokaz gibčnosti našega trgovca, če so veleselmi izraz ekspanzije naše industrije in obrti v druge dele naše širje domovine in inozemstva, potem naj služi jesenska Pokrajinska razstava naši ožji domovini v bodrilo, oduševljenje in pouk.

Dolžnost vsakega Slovenca ročnega in duševnega delavca mladega in starega je, da poseti razstavo, ki je prirejena s tolikšno ljubeznijo, ki bo vsakomur vzbudila samozavest v slovensko marljivost in inteligenco.

Razstava je nameščena na ljubljanskem veleselju in obsega 40.000 m².

Kmetijska razstava obsega strokovni poučni oddelek, mlekarstvo, kmetijske stroje in orodje, vina in dne 5. septembra razstavo plemenski konj.

8 Vrtarska razstava prikazuje delo največjih ljubljanskih umetnih in trgovskih vrtarjev. Paviljon, ki obsega čez 1000 m² prostora, je izpremenjen v krasen eksotičen vrt.

Umetniška razstava je topot prvič zbrala vse slovenske upodabljajoče umetnike pod eno krov. 45 razstavljavcev umetnikov se bo kosalo za priznanja z čez 500 deli v olju, temperi, pastelu, akvarelu, risbi, grafiki, silhueti, mavcu, kamnu, bronu, lesu.

Priznana dobro organizirana Higijenska razstava je popolnoma preurejena in bo gotovo vzbujala največje zanimanje.

V posebnih paviljonih so nameščeni avtomobili, Radio razstava, ki jo je priredil Ljubljanski Radio klub in industrijski proizvod.

Dne 5. septembra se vrši na veleseljskem prostoru razstava plemenskih konj, kjer so zastopani najlepši žrebi, kobile z žrebci, zaslovene kobile in dve do triletna žrebice.

8. in 9. septembra pa se vrši mednarodna razstava psov vseh pasem, ki jo priredi Jugoslovanski kinološki savez.

Pokrajinsko razstavo, ki se vrši pod visokim protektoratom Nj. Vel. kralja, bo posetilo gotovo veliko število posetnikov iz cele države. Sprejeli jih bomo s pristno slovensko gostoljubnostjo in željo, da odidejo z vtisom, da živi tu sicer najmanjši naših bratskih plemen, ki pa ima po svoji resnosti in delavnosti pravico, da se ga vpoštevata in ceni kot enakovrednega našim južnim bratom Srbom in Hrvatim.

REKLAMA NA POKRAJINSKI RAZSTAVI
Ljubljana v jeseni, od 4. do 13. septembra 1926.

Reklamne deske tvrdk, ki razstavljajo na razstavi so oproščene reklamnega davka, če izobesijo svoje reklame na paviljonu v katerem razstavljajo. Te reklamne deske tvrdk, ki ne razstavljajo, pa se plača samo ena desetina normalne takse, to je Din 15.— za kvadratni meter, če so te reklame nameščene v notranjosti razstavišča.

Uprava Ljubljanskega veleselja opozarja tvrdke na to ugodnost. Odkodnina za namestitve reklamne deske je malenkostna in se dobe informacije v uradu veleselja.

V okviru razstave bo prirejena cela vrsta specialnih razstav, ki bodo privabila veliko število interesentov za najrazličnejše stroke gospodarstva in športa. Zato bo ta vrsta reklame zelo uspešna.

O ZLOŽBI ALI KOMASACIJI KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ.

(K načrtu o zložbi v Turški vasi razstavljenem na Kmetijski poučni razstavi v Ljubljani.)

1. Razkosenost kmečke zemlje.

Mislím, da se je po malem že vsak kmetovalec moral čisto naučiti, da najde na zemljiški mapi svoja zemljišča. Mnogo-

krat mu mora še pomagati bolj izvežbani sosed ali včasih celo zemljemerec. Vzrok temu je strašna razkosenost kmečke zemlje, ki jo neprijetno občuti naš kmetovalec v vseh položajih njenega obdelovanja. Spomladi sam ne ve, katero izmed številnih po vsej občini raztresenih parcel bi najpreje izoral, na to je treba še gnoja zapeljati, ono, na katero more le preko sosedove njive, bo moral pred vsemi drugimi obsejati, ker mu pozneje sosed ne dovoli prehoda in prevoza. Jeseni zopet ne more vsemu kaj. Premalo ima vprežne živine in vozov, da bi mogel od povsod hitro in pravočasno speljati pridelke domov. Ena njiva mu je dala dva in pol voza pridelka, druga pa od prve celo uro oddaljena pa 1 in pol voza istega pridelka, tako da mora opraviti 5 voženj, dočim bi zadostovale 4 vožnje, če bi bile obe njive v enem kosu. Isto je pri oranju. Njivo, veliko en orol, izorješ lahko v enem dnevu, za tri raztresene parcele po tretjino orala pa rabiš poldrugi dan, ker prvi dan opraviš sicer na dveh to delo, a ti nedostaja časa še za tretjo, akoravno moraš predčasno domov. Kolika potrata dragocenega časa, pa tudi kolika potrata rodovitne zemlje, kajti vsaka teh številnih parcel ima svoje dovozne poti, svojo mejo in mejne brazde, ki ostanejo neobdelane in neplodne. In še ne veš povsod točno za svoje meje, ker ni mogoče staviti od dolgih in vijugastih mejah na vseh točkah vidne mejnike. Posledica so mejni spori in pravde, prepri in sovraštvo. Brezštevilna poljska pota so zanemarjena, da se ti kvari orodje in živina.

Odvajalnih jarkov sploh ni ali pa so nepravilno položeni, ker jih dela vsak po svoji glavi, mesto da bi bili prirejeni po enotnem načrtu. Večinoma so pa čisto opuščeni, ker si sosedje med seboj nasprotujejo; dočim hoče le-ta, da bi redno čistil jarek, mu sosed ne dovoli odтока preko svojega sveta. Na uporabo strojev z ozirom na majhno ploskev posameznih parcel niti misliti ni. Tudi gojenje z umetnimi gnojili in pa boj proti živalskim in rastlinskim škodljivcem sta otežkočena, če ne celo onemogočena.

Vse te nedostatke je mogoče odpraviti z zložbo ali komasacijo.

2. Bistve zložbe kmetijskih zemljišč.

Kaj je zložba ali komasacija? Zložba obstoja v tem, da se kmetijska zemljišča cele občine ali pa tudi samo po naravnih mejah vse zaključeni del istih zložbo, t. j. da se jih smatra za eno celoto brez ozira na dosedanje lastnike ter da se nato po zakonitih predpisih na novo porazdelijo tako, da dobi vsak posamezni posestnik mesto brezštevilnih majhnih parcel le nekaj primerno velikih in lahkodostopnih kosov. Pri tem se na novo uredijo poti in jarki. Vsak posestnik mora dobiti zopet taka zemljišča, da lahko prideluje na njih vse tiste pridelke, ki jih je prideloval prej po svojih raznih parcelah, t. j. ravno toliko žitaric, okopavin, krme itd. Zloženi kosi morajo imeti isto vrednost kakor parcele pred zložbo in srednjo oddaljenost od doma. Izvzeti od zložbe so vrtovi, sadovnjaki, vinogradi, stavbišča in obzidana zemljišča, nasadi hmelja, ki obstoje več nego tri leta in so večja od pol hektarja, dalje jame za gramoz, pesek in ilovico ter skladišča (n. pr. lesa). Taka zemljišča se smejo privzeti v zložbo le z izredno privolitvijo lastnika.

Navadno dobi vsak posestnik čim največ svojih starih zemljišč ali vsaj dele istih naenkrat. Sploh se pri zasnovi zloženega načrta po možnosti upoštevajo želje posameznih udeležencev. Povodom zložbe je najlažje izvesti obsežnejša melioracijska dela, kakor n. pr. osuševalne in namakalne naprave, za kar dobivajo udeleženci tudi drž. podpore.

3. Uradni postopek pri zložbi.

Za izvrševanje zložb ali komasacij so postavljena posebna agrarna oblastavca: v prvi stopnji oblastna komisarija za agrarne operacije v Ljubljani in v Mariboru, a v drugi stopnji Pokrajinska komisija za agrarne operacije v Ljubljani. Vsak oblastni agrarni komisar ima prideljen agrarno-tehnični oddelek, obstoječ iz kmetijskih strokovnjakov in agrarnih zemljemercev, ki izvršuje vsa tehnična in strokovna dela. Komisija za

agrarne operacije pa obstoja iz velikega župana kot predsednika, posebnega referenta in 4 članov višjega deželnega sodišča ter kmetijskih, gozdarskih in zemljemerskih strokovnih svetovalec.

Prošnja za zložbo se vloga pismeno ali pa ustno na zapisnik pri oblastnem komisariju za agrarne operacije. Dolžna pa so sprejemati take prošnje na zapisnik tudi srezka poglavarstva, okrajni in občinski odbori ter notarji. Prošnjo mora podpisati najmanj tretjina lastnikov, ki pa morajo plačevati vsaj polovico vsega zemljiškega davka od za zložbo v poštev prihajajočega sveta, ali pa polovica lastnikov zloženega sveta brez ozira na velikost posestva in davke. Zakon hoče s tem omogočiti zložbe pametnejšim, naprednejšim kmetovalcem tudi proti volji nasprotnujočih starokopitnih posestnikov in zagarjev, kakršnih nikjer ne manjka.

Na podlagi take prošnje odredi agrarni komisar obravnavo na licu mesta, da ugotovi obseg in udeležence ter vse druge podatke za zložbeni postopek. Slednji se vrši s sodelovanjem udeležencev posestnikov, ki v to svrhu izvolijo iz svoje srede poseben odbor 4—12 članov. Ta odbor je sosed agrarnega komisarija in podaja svoje mišljenje in predloge osobito v gospodarskih vprašanjih na primer glede načina ocenitve sveta, o napravi novih potov, jarkov in drugih skupnih naprav, o zasnovi zloženega načrta, o pričetku obdelovanja po novem načinu itd. Preko utemeljenih predlogov odbora naravno ne more iti noben agrarni komisar. Zato je prazna bojazen naših kmetovalcev, da se zložba izvršuje brez njih ali celo proti njihovim željam.

Nadaljni potek zloženega postopka delimo v tri dele:

1. Cenitev zloženih zemljišč. (Zemljišča se zlagajo po vrednosti in dobroti na podlagi cenitve in ne po ploskvi. Tozadevni naris in seznam posestnega stanu se razporeži skozi 14 dni pri pristojnem županstvu na vpogled udeležencem, ki imajo proti cenitvi pravico do pritožbe na Komisijo za agrarne operacije. Obenem zasliši komisar udeležence glede njih želja po dodelitvi novih pripadajočih jim oddelkov.)

2. Naprava zloženega načrta z osnutkom novih potov, zboljševalnih in drugih skupnih naprav. (Tudi zložbeni načrt se z vsemi pripomočki (računi, seznanji itd.) vred razporeži pri županstvu in to objavi na občinski deski in v Uradnem listu ter naznani vsem udeležencem. Agrarni komisar pa mora določen dan sam pojasnjevati zložbeni načrt na licu mesta. Proti zloženemu načrtu ima vsak kdor se čuti prikrajšanega, pravico pritožbe na Pokraj. komisijo za agrarne operacije.)

3. Obmejitev in zakolčenje novih oddelkov v naravi in primerne odredbe radi prevzema istih v posest in last po novih lastnikih.

Zaključni se zložbeni postopek s tem, da oskrbi agrarni komisar uradoma v zemljiškokaznem in davčnem katastru ureditev novega posestnega stanja.

Koliko časa traja tak zložbeni postopek? Če občina ni prevelika (do 1000 ha) in ni preveč udeležencev (do 250) in če ni posebnih zaprek, je mogoče izvršiti zložbo takoj, da drugo leto po vloženju prošnji na jesen (pred ozimno setvijo) že lahko prevzamejo udeleženci svoja nova oddelila v obdelovanje.

Glede stroškov je treba poudariti, da po v Sloveniji veljavnih zakonih plačajo udeleženci samo zemljemerske stroške, ki so razmeroma majhni. Vse druge stroške za obravnave itd. nosi država. Tudi so vse prošnje in vloge, vsi zapisniki, vse listine in izjave koleka (takse) proste. Končno se brezplačno uredita tudi zemljiška knjiga in kataster.

Tako sem podal v glavnih obrisih vse, kar morajo vedeti o zložbi naši kmetovalci. Zetli je le, da bi se tudi pri nas začela izvajati ta moderna ureditev zemljiške posesti v večjem obsegu. Lansko leto se je izvršila zložba v občini Golavabuka (srez Slovenjegrajski), letos pa se izvršuje komasacija v sosedni Turški vasi, dokaz, da vzgledi vlečejo. Načrt te zložbe v povečanem merilu je razstavljen na sedanji kmetijski poučni razstavi v Ljubljani.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA.

petek, dne 3. septembra 1926.

Vrednote: Celjska posojilnica d. d., Celje den. 193, bl. 194, zaklj. 194; Šešir, tovarna klobukov d. d., Skofja Loka den. 103, bl. 104, zaklj. 104.

BORZE.

Zagreb, 3. septembra. Devize: Newyork ček 56.465—56.765, London izplačilo 274.95 do 276.15, Pariz izplačilo 169—0, Praga ček 167.637—168.637, Curih izplačilo 1094—1098, ček isto, Berlin izplačilo 1349—1353, Dunaj ček 798.75—802.75, Milan izplačilo 202.9 do 204.1.

Curih, 3. septembra. Beograd 9.1275, Berlin 123.275, Newyork 517.75, London 25.14125, Pariz 15.30, Praga 15.35, Milan 18.8625, Dunaj 73.1375, Berlin 123.275, Bukarešta 2.60, Sofija 3.75, Budimpešta 0.007245.

Sport.

SK Ilirija, tenis-sekeija, priredi na svojih tennis-igriščih pod Cekinovim gradom dne 8. 11. in 12. septembra t. l. 5. pokrajinski tenisturnir za prvenstvo Slovenije. Začetek turnirja dne 8. septembra ob 8. uri. Dnevna vstopnina 5 Din.

Kolesarske dirke društva »Sava« se vršijo v nedeljo 5. t. m. popoldan na progi Šiška—Kranj—Tržič in obratno. Zvečer srečanje za 10 dobitkov. Popoldne ob pol 2. uri zbirališče na Sv. Jakoba trgu ter skupni pohod z godbo v Šiško. 1. Glavna skupina s težkimi kolesi za prvenstvo društva Šiška—Tržič in obratno; prvo darilo diploma in pokal svetovne tovarne »Torpedo« kateri priredi v last prvega dirkača pri dvakratno zaporednim ali trikratno v presledkih. 2. Skupina z lahkiimi kolesi. 3. Dirka kolesarskega društva »Sora«. 4. Dirka kolesarskega društva »Sora«. 5. Dirka novincev. 6. Dirka senjorjev od 45 let naprej. 7. Dirka senjorjev od 35 do 45 let. 8. Damska dirka zveznih društev. 9. Invalidska dirka zveznih društev. Start in cilj pri km 2 pri gostilni Kos v Zg. Šiški.

Švicarska moštstva v težki atletiki, ki so se vršila v Zenevi, so prinesla nove švicarske rekorde in nov svetovni rekord. V lahki srednji teži je potegnil Aeschmann oboje-ročno 102.5 kg, Eichholzer pa z levico 80 kg, oba uspeha švicarske rekorde. V težki teži je zboljšal Hünemberger v obojročnem potegu dosedanj švicarski rekord Lanconda od 105 kg na 107.5 kg. Slednjič je Aeschmann postavil nov svetovni rekord s tem, da je v petoboju dosegel 500 kg.

V distančni vožnji Pariz—Saint Etienne (637 km) je zmagal Belgijec Van Hyfte v 21:11:32. Njegov rojak Devaele je bil v 21:16:49 drug, in šele za njim je prišel na cilj prvi francoski vozač Normand v 22:11:41. Ravno tako je zmagal v vožnji okoli Champagne na 300 km od 69 konkurentov Belgijec Delbeque v 10:25:35 pred Luksemburžanom Frantzom ki je rabil 10:35:28. — Ne-pričakovano pa je bil poražen v vožnji okoli Toskane italijanski vozač Girardengo, ki ga je potolkel Binda v 11:56. Girardengo je prišel 7 minut kasneje kot drugi na cilj in je potolkel v finalu Piemontesija, Brunera in Negrinija.

Nemški bokser Breitenstraeter je knock-out potolkel v 3. rundi Fred Younga.

Izborni uspehi enonoznih plavčev. Preplavanje Kanala po Ederlovi, Corsonovi in Vierkötterju vzbujajo vseobče občudovanje, toda te uspehe so dosegli ljudje v polni posesti fizičnih moči. Sedaj sta pa dva enonoga plavčca dosegla naravno fenomenalen uspeh. Tako je preplaval dunajski kavarner Oton Polak, ki je zgubil v vojski levo nogo, mlilstadsko jezero samo z rokami, ker je pač moral rabiti nogo za vzdrževanje ravnotežja. Ko je pristal, mu je mnogostevilno občinstvo priredilo burne ovacije. — V Budapešti pa si je priboril Oger Halassy med 70 konkurenti rečno moštstvo na 9 km; prišel je namreč na cilj 150 m pred drugim zmagovalcem, kjer ga je burno pozdravila množica. Njegov oče je jokal od veselja, ko je objel svojega sina, ki si je kot invalid priboril tako odličen uspeh.

Rudyard Kipling:

Knjiga o džungli.

Nag pa je imel svoje misli in je pozorno gledal v travo za Riki-tikijem, če bi opazil tam kako gibanje. Dobro je vedel, da je mongus na vrtu pomenil prej ali slej smrt zanj in njegovo družino; hotel je napasti Riki-tikija neopreznega. V ta namen je nekoliko povsil glavo in jo sklonil v stran.

»Le pogovoriva se,« je dejal. »Ti ješ jajca. Zakaj ne bi jaz jedel ptičev?«

»Za teboj! Ozri se nazaj!« je zapel Darzee.

Riki-tiki je bil preoprezen, da bi z zijanjem trčil čes. Poskočil je v zrak, kolikor je mogel visoko, in v tistem hipu je tik pod njim švignila mimo glava Nagaine, Nagove zločeste žene. Med razgovorom se je priplazila za njega, da ga pokonča. Slišal jo je, kako je divje siknila, ko je zgrešila udarec. Riki-tiki ji je padel skoraj na hrbet in da bi bil star, izkušen, bi bil vedel, da je bil baš takrat pravi čas, da ji z enim vgrizljajem zlomi hrbet; toda imel je strah pred drugim silnim udarcem naočarke. Vgriznil je pač, a ne dovolj dobro, odskočil od švigajočega repa in popustil Nagaino razgrizeno in srdito.

»Hudobni, hudobni Darzee!« je siknil Nag in se zagnal proti gnezdju v trnjevem grmu, kolikor je mogel visoko; toda Darzee ga je bil naredil v taki višini, da nobena kača ni mogla do njega, in gnezdo se je samo zazibalo.

33

Riki-tiki je čutil, da mu postajajo oči rdeče in vroče (kadar se mongusu oči pordeče, je znamenje, da je jezen). Sedel je na rep in zadnje noge, se oziral okoli sebe in křital od jeze. Toda Nag in Nagaina sta bila izginila v travo. Kadar kača zgreši svoj udarec, ne zine nikoli besedice niti ne pokaže drugače, kaj namerava storiti zatem. Riki-tikija ni bila volja iti za njima, ker ni bil gotov, če bi se mogel meriti z dvema kačama naenkrat. Tako je odstopical do peščene poti blizu hiše in je sedel, da razmišlja o celem dogodku.

Ako prebiraš stare knjige o naravoslovju, boš našel v njih, da mongus, ki ga kača v boju piči, hitro zbeži in poje neke rastline, ki ga ozdravijo. To ni resnica. Zmaga je stvar hitrosti očesa in hitrosti nog — gre za udarec kače zoper mongusov skok — in ker nobeno oko ne more slediti hitremu gibanju kačine glave, kadar udari, je stvar še bolj čudovita kot vsako čarobno zelišče. Riki-tiki se je zavedal, da je bil še mlad, in zaradi tega je bil še bolj zadovoljen ob misli, da se je znal izogniti udarcu od zadaj. Ta zavest ga je navdajala z zaupanjem v samega sebe, in ko je po stezi pritekel Tedy, je bil Riki-tiki pripravljen, da se da božati.

V trenutku pa, ko se je Tedy sklanjal, se je v prahu nekaj zganilo in droben glasek je siknil: »Pazi se! Jaz sem smrt!« Bil je Karait, majhna prašna rjava kača, ki rada polega po prašnih tleh; njegov vgrizljaj je prav tako nevaren kot naočarkin. Majhen je pa tako, da nihče ne misli nanj in zaradi tega povzroči toliko več zla ljudem.

Riki-tikiju so se iznova pordečile oči in odplesal je h Karaitu z onim zibajočim, majajočim se gibanjem, ki ga je bil podčeval po svoji rodovini. To gibanje je videti silno šegavo, a je tako popolno uravnovešeno, da more žival odskočiti v vsako smer, kamor se ji zjubi; v boju s kačami je t ovelike koristi. Da bi bil Riki-tiki vsaj vedel, da se je spustil v vse bolj nevaren posel kakor je boj z Nagom! Karait je namreč tako majhen in se zna tako urno sukati, da bi pri drugem udarcu gotovo zadel Riki-tikija v oči ali ustnice, ako bi ga ta ne zagrabil tik za glavo. A Riki-tiki tega ni vedel; oči so mu bile vse rdeče, zibal se je naprej in nazaj in prežal, kje bi mogel dobro zagrabit nasprotnika. Karait je iznenada udaril. Riki je odskočil v stran in poskusil iznova naskočiti; toda zločesta majhna prašna rjava glava mu je švignila tik mimo rame, tako da je moral poskočiti čez kačo, ki mu je bila takoj zopet za petami.

Tedaj je zavpil Tedy proti hiši: »Ej, glejte! Naš mongus ubija kačo!« Tedyjeva mati je zakričala od strahu, njegov oče pa je stekel s palico v roki iz hiše; predno pa je pritekel, je bil Karait udaril predaleč; Riki-tiki je poskočil, skočil kači na hrbet, povsil glavo globoko med sprednje noge, ugriznil kačo v hrbet in se cdvalil. Ta vgriz je ohromel Karaita in Riki-tiki ga je baš hotel pojesti pričeni pri repu, kakor je navada njegove rodovine, kar se je spomnil, da naredi poln želodec mongusa počasnega in da mora ostati vifek, če je hotel imeti vso moč in vso hitrost pripravljeno za vse.

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

VLOGE NA KNJIŽICE IN TEKOČI RAČUN po najugodnejšem obrestovanju. — ČEKOVNI PROMET, NAKAZILA. — INKASO.

— Račun poštna hranilnica št. 14.257. — Brzjavke „KMETSKIDOM“ —

regist. ovana zadruga z neomejeno zavezo

V LJUBLJANI

Tavč. rjeva (Sodna) ul. 1, prtljice

POSOJILA NA VRNJIŽBO, proti poroštvu, zastavi premičnin in vrednostnih papirjev. — KREDITI v tekočem računu. — ESKONT MENIC.

— BLAGAJNIŠKE URE: od 8.—12 1/2 dopoldne in od 3.—4 1/2 popoldne. —

UNDERWOOD

pisalni stroj je dosegel svetovni sloves, nad 2,000.000 strojev v prometu in rabi.
Zastopnik LUD. BARAGA, Ljubljana
Šelenburgova ul. 6. — Telefon 980.

TRI

TRI

Veselite in zadovoljnost

izraža obraz gospodinje,

katera uporablja za namakanje perila TRI in za izpiranje »Zlatorog« ter-pentinovo milo.

TRI je produkt nafte, zato tudi naj finejšemu perilu popolnoma neškodljiv!

Tri razkroji sam od sebe vso nesnago ter se ne uporablja samo za namakanje perila, nego tudi pomivanje kuhinjske posode, stekla, čiščenje podov, parketov itd.

»Zlatorog« ter-pentinovo milo je simbol neprekosljive kakovosti in čistosti. Vsaka gospodinja, ki je le enkrat prala z njim, ne uporablja več drugega mila.

S Tri in »Zlatorog« ter-pentinovim milom oprano perilo je lepše kot novo, bleščečelo in ima prijeten vonj!

TRI

Najboljša, najcenejša
kolesa in šivalni stroj
so edino

Petelinčevi

znamke
Gritzner, Adler, Phönix

Blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Od dobrega najboljšje je švicarski pletilni stroj **DUBIED**.

za dom, obrt in industrijo. Pouk brezplačen, ugodni plačilni pogoji. Tudi na obroke. — Večletna garancija.

Josip Petelinc, Ljubljana

Novost za Ljubljano
so

MARA čevlji

Čevlji znamke „MARA“ so ročno trpežno delo najnovejše oblike in iz najboljšega blaga se dobijo

na Sv. Petra cesti št. 30

Srajce, promenadne, bele in barvaste, ovratnike vseh vrst in fason, pentlje, samoveznice, žepne robce, nogavice v raznih barvah za gospode in dame, naramnice, toaletne — potrebščine, svilene trakove, čipke in vezeno. — Nizke cene. — Velika izbira samo pri

JOSIP PETELINC-U LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

„Vinocet“ tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Hišarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

TISKARNA „MERKUR“
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 332. TELEFON ŠTEV. 332.
Se priporoča za vse v tiskarsko stroko spadajoča dela.

Uprava „Narodnega Dnevnika“
prodaja
makulturni papir
kg Din 4.50.

„GROM“ CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDI-CIJSKI BUREAU
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41.
Naslov brzojavkam: „GROM“. Telefon int. št. 45-4.
PODRUŽNICE: Maribor, Jesenice, Rakek.
Obavljajo vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.
Zastopniki družbe spalnih voz S. O. N. za ekspresne pošiljke.

MALI OGLASI
Vsaka beseda 50 para, debelo tiskano
Din 1.—.

Stekleno
stročno opako imajo stalno v zalogi Združene opakarne d. d. v Ljubljani.

DRVA - ČEBIN
Woltova 1/II. - Telef. 56.

Proda se po ugodni ceni dalnogled »Trider«
tvrdke Zeiss, kateri poveča šestkrat. Naslov pove uprava lista.

Na dobro
domačo hrano se sprejmejo abonenti. Stari trg št. 34/II., levo vrata št. I.

Knjigovodja - korespondent
popolnoma samostojen delavec, bilancist, z znanjem slov., srbo-hrv., nemščine in italijanščine, strojepisja, 10-letno prakso išče primerno službo. Ponudbe na upravo lista pod »Nastop takoj«.

Iv. Brunčič & Fr. Rebernik
pleskarja in ličarja
Ljubljana, Karel Kotnikova ul. 3
Se priporočata za vsa v to stroko spadajoča dela.
Delo solidno! Cene zmerno!

MODROCE
iz najboljšega domačega in češkega platna, posteljne mreže, zložljive postelje, otomane, dekoracijske patent divane in tapetneške izdelke nudi najceneje
RUDOLF RADOVAN, tapetnik
Ljubljana, Krekov trg 7.

Potnike
dohro vpeljane sprejme vinska trgovina. Ponudbe in zahteve naj se pošlje na oglasni zavod Kopitar, Ljubljana, Čopova 21/III. pod »vinska trgovina«.

Naročajte
„Narod. Dnevnik“